

Ruhiyə DAŞSALAHLI

Azərbaycanda növbəti - 2019-2020-ci tədris ili üçün respublika fənn olimpiadaları başa çatdı. 2020-ci ilin ilk aylarından start götürən proses, nəhayət, ötən ay yekunlaşdı. Minlərlə şagirdin qatıldığı bu elm mübarizəsinin qalibləri artıq bəllidir. Təhsil İnstitutunun İstedadlı uşaqlarla iş şöbəsinin müdiri Fuad Qarayev “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə müsahibəsində 2019-2020-ci tədris ili üçün respublika fənn olimpiadalarının nəticələrindən danışdı.

Olimpiada hərəkətinin pandemiya dövrü

-2019-2020-ci il üçün Respublika fənn olimpiadaları yekunlaşdı. Pandemiya şəraitində olimpiada?

-Yanvar ayında birinci, fevral ayında ikinci mərhələsini keçirdiyimiz respublika fənn olimpiadalarını, pandemiya baxmayaraq, nəhayət, yekunlaşdırdıq. Final mərhələsini mart ayında nəzərdə tutsaq da, hamıya məlum səbəblərdən təxirə salmışdıq. İyun ayında karantin rejiminin yumşalması ilə son mərhələnin keçirilməsinə qərar verdik. Təbii ki, pandemiya şəraiti nəzərdə alındı. Belə ki, yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyası ilə mübarizə tədbirləri çərçivəsində şagirdlərin sağlamlığı məqsədilə final mərhələsini iştirakçıları Bakıya gətirilmədi. Onlar olimpiadaya yaşadıqları ərazi üçün müəyyən edilmiş mərkəzlərdə qatıldılar. Olimpiadaların keçirilməsi üçün Bakı, Mingəçevir, Qəbələ, Şirvan, Biləsuvar, Quba, Xaçmaz və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə müxtəlif mərkəzlər müəyyən edildi. Mövcud vəziyyətlə əlaqədar olimpiadaların keçirildiyi məkanlar bir gün əvvəl dezinfeksiya edildi, COVID-19-a qarşı bütün qabaqcıl tədbirlər görüldü. Şagirdlərə maska və əlcəklər verildi, otaqlara spirtlər qoyuldu. Binaya daxil olan hər kəsin hərərəti ölçüldü. İstənilən mərkəzdə bir sinifdə maksimum 9 şagird öyləşdirildi. Şagirdlər arasında məsafə qorundu. Azərbaycanın bölgələrindən 589, Naxçıvan Muxtar Respublikasından 102 nəfərin iştirak etdiyi final mərhələsi uğurla başa çatdı və nəticələr elan olundu. Düşünürük ki, çətin şəraitə baxmayaraq, respublika fənn olimpiadalarını uğurla başa vurduq.

Koordinasiyanın nəticəsi şagirdin xeyrinə olur

- Nəticələr elan olunmadan öncə olimpiadaçılar münisiflər heyəti ilə görüşdü...

- Bəli, respublika fənn olimpiadalarının təşkili və keçirilməsi qaydasına əsasən olimpiadadan bir gün sonra şagirdlər münisiflər heyəti ilə görüşərək yazı işinə baxış keçirirlər. Xatırladım ki, qaydalara görə, olimpiada komissiyası yazı işini yoxlayıb qiymətləndirdikdən sonra şagirdlər onlara verilən kodla şəxsi kabinetində öz nəticəsini görə bilər. Bununla bağlı hər hansı sualı, etirazı yaranarsa, onu olimpiada komissiyası ilə müzakirə edə bilərlər. Biz buna “koordinasiya” deyirik. Bu il şagirdlər münisiflər heyəti ilə onlayn görüşdü. Təyin etdiyimiz vaxtda hər şagirdə 10 dəqiqə vaxt verildi. Bu 10 dəqiqəlik görüşlə bağlı deyim ki, şagirdin PDF formatında yazısı ekranda görünür və yazı üzərində müzakirə gedir. Olimpiada ayrı-ayrı günlərdə keçirildiyi üçün münisiflər heyətinin görüşü də fərqli günlərdə baş tutdu. Səhər sa-

Şagirdlərin olimpiadalara hazırlığı yüksək səviyyədədir

Fuad Qarayev:

“Olimpiada bir elm müsabiqəsi olduğundan qiymətləndirmə sağlam, elmi, dürüst, obyektiv yanaşma və müzakirələrin nəticəsi olmalıdır”

at 9-da başlayan proses şagird sayından və müzakirələrin gedişindən asılı olaraq, bəzi fənlər üzrə axşam saat 6-ya, 7-yə qədər uzandı. Ancaq nəticə uğurlu oldu.

- Görüşün nəticəsi olaraq komissiyanın qərarında müsbət, ya da mənfi dəyişikliyə səbəb olan şagird varmı?

- Olimpiadanın çox önəmli hissəsi sayılan koordinasiya ona görə keçirilir ki, obyektivlik qorunsun, şagirdin yazı işlərinin düzgün qiymətləndirilməsi təmin edilsin. Olimpiada bir elm müsabiqəsi olduğundan qiymətləndirmə sağlam, elmi, dürüst, obyektiv yanaşma və müzakirələrin nəticəsi olmalıdır. Şagirdlərə münisiflər heyətinin görüşü, yazı işlərini birgə müzakirə etmələri məhz obyektiv qiymətləndirməyə xidmət edir. Olimpiada üçün koordinasiya şagirdlərin verilən tapşırığı tələb edilən müddət ərzində həll etməsi qədər önəmlidir. Bu önəmli prosesin nəticəsi əksər hallarda dəyişməyə də, şagirdin öz yazı işini elmi dəlillərlə münisiflər heyəti qarşısında sübut edib balını yüksəltmək şansı daha çoxdur, nəinki balın aşağı salınması. Yəni münisiflər heyətinin qərarı dəyişməyə, bu, mütləq şagirdin xeyrinə olur. Birmənalı olaraq deyə bilərik ki, koordinasiya zamanı şagirdin qiyməti endirilmir. Verilmiş baldan daha aşağı balın verilməsinə icazə vermirik. Komissiya üzvlərinə əvvəlcədən tapşırılmışdır ki, yazı işlərini diqqətlə yoxlasınlar ki, qərar dəyişikliyinə səbəb olacaq faktlar olmasın. Bu il şagirdlərin 98 faizinin yazı işinin qiymətləndirilməsində hər hansı problem olmadı. Ancaq qiymətləndirilməsində dəyişiklik edilənlər də oldu.

Əvvəlki illərlə müqayisədə nəticələr yaxşıdır

- Ötən illə müqayisədə bulki nəticələrdə fərq varmı? Xüsusən şagirdlərin bilik səviyyəsində yüksəlmə, yaxud əksinə dəyişiklik müşahidə edildimi?

- Nə qədər qəribə səslənsə də, respublika fənn olimpiadalarının bulki nəticələri bir çox fənlərdə əvvəlki illərlə müqayisədə yaxşıdır. Halbuki düşünürdük ki, pandemiya zamanı təqdim edilən tapşırıqların həllində, ya da sualların cavablandırılmasında şagirdlər çətinlik yaşayacaqlar. Yazı işlərindən görünür ki, onların olimpiadalara hazırlığı kifayət qədər yüksəkdir. Ola bilsin ki, karantin rejimində evdə qalmaları onların öz üzərində daha çox çalışmalarına, daha çox tapşırığı yerinə yetirmələrinə səbəb olub. İstər riyazi-

belə olacaq? Eyni balın müşahidə edilməsi ilk dəfə idi?

- Bu il riyaziyyat və coğrafiya fənləri üzrə yuxarı sinif şagirdləri arasında maksimum bal toplayan 2 nəfər vardı. Eyni bal topladıqları üçün onları ayırmadıq və ikisini də mükafatlandırmaq qərarına gəldik. “Birincilərin birincisi” nominasiyasını təyin edərkən məqsədimiz bu idi ki, hər il ən yaxşı şagirdi müəyyən edərək onu xüsusilə mükafatlandırmaq. Bildiyiniz kimi, respublika fənn olimpiadalarında həm aşağı yaş, həm də yuxarı yaş qrupu üzrə iştirak edən şagirdlərimiz var. İndiyədək aşağı yaş qrupunda iştirak edən şagirdlə yuxarı yaş qrupunda iştirak

hansının bu nominasiyaya layiq olduğunu müəyyən etməyə üçün əvvəlki mərhələlərin nəticələrinə baxıla bilər. Əsas odur ki, növbəti illərdə bu məsələyə dəqiqlik gətiriləcək. Hələlik, bu il üçün verilən qərar bu oldu ki, “Birincilərin birincisi” nominasiyası üzrə mükafatlandırılan şagirdlərin sayı 8 yox, 10 nəfər olsun.

Şagirdlərin həll yolları vəsaitə çevriləcək

- Balı eyni olsa da, cavabları, suallara yanaşması ilə də fərqlənə bilərlər, elə deyilmi?

- Bu ilin nəticələri əsasında ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədənə qəbul hüququ verəcək şagirdlərin sayı çoxdurmu?

- Respublika fənn olimpiadalarının qalibləri Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə ali məktəblərə müsabiqədənə qəbul olunur. Təbii ki, bu il də həmin qərara əsasən müsabiqədənə qəbul tələbə adı qazanacaq olacaq. Ancaq onlar, sadəcə bulki müsabiqədə yüksək nəticə göstərən deyil. Respublika fənn olimpiadalarında iştirak edib qalib ola bilməyən şagirdimiz ötən il olimpiadanın qaliblərindəndirsə, bu il Dövlət İmtahan Mərkəzinə müraciət edərək imtahan vermədən tələbə statusu qazanacaq. Hazırda onların sayı bizə məlum deyil. Bilirsiniz ki, Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, respublika fənn olimpiadaları qaliblərinə müəyyən ixtisaslar üzrə müsabiqədənə qəbul olunmaq şansı verilir. Məsələn, tarix fənni üzrə respublika fənn olimpiadasının qalibi hüquqşünaslıq ixtisası üzrə təhsil ala bilməyəcək. Odur ki, təhsilini müəyyən edilmiş həmin ixtisaslar üzrə davam etdirmək istəməyənlər yenidən imtahan verməlidirlər. Neçə nəfərin bu il müsabiqədənə qəbul olunan tələbəsi olmaq imkanından yararlanacağını deyə bilməsək də, bunun üçün çoxsaylı müraciətlər olduğunu nəzərinizə çatdırmaq istəyirəm. Bu stimullaşdırıcı fürsətdən yararlanacaq məktəblilərimizin sayını bir neçə ay sonra biləcəyik. Bulki olimpiadada iştirak edən XI sinif şagirdlərinin sayı 100-dən çoxdur. Ancaq məzunların hamısı bu şansı istifadə etmir.

- Bas, daha çox hansı fənn üzrə qaliblər müsabiqədənə qəbul şansından yararlanırlar?

- Daha çox informatika və riyaziyyat üzrə olimpiada qalibləri kompüter mühəndisliyi ixtisasını seçmək imkanına malik olduqları üçün bu fürsəti dəyərləndirirlər. Ancaq əvvəlki illərdə Azərbaycan dili fənnindən respublika fənn olimpiadası qalibi kimi ixtisas seçməyə Azərbaycan dili müəllimliyini seçənlər də olub.

- Mükafatlandırma mərasiminin tezliklə baş tutacağı gözlənilir. Qaliblərin mükafatlarını onlara necə təqdim etməyi düşünürsünüz?

- Mövcud vəziyyətlə əlaqədar təqdimat mərasimi keçirmək düşünlükdür. Karantin rejimi bitdikdən və normallaşma başladıqdan sonra medal, diplom və hədiyyələrini qaliblərimizə çatdıracağıq. Ali məktəblərə hazırlanan şagirdlərə olimpiada qalibi olması haqqında lazım olan sənədlər təhsil müəssisələrinə, təhsil şöbələrinə Təhsil nazirinin müvafiq əmri ilə birgə göndərilir. Odur ki, həmin sənədləri məktəblərdən və ya təhsil şöbələrinə müraciət edərək əldə edə bilərlər.

ziyyat və fizika, istərsə də humanitar fənlər üzrə şagirdlərin nəticələri daha yaxşıdır. Burada söhbət, sadəcə topladıqları baldan getmir, verilən tapşırıqlara şagirdlərin yanaşmasından, seçdikləri həll üsullarından gedir. Münisiflər heyətinin rəyi belədir ki, bu il şagirdlərin yazı işləri əvvəlki illərlə müqayisədə kifayət qədər yaxşıdır.

Bu dəfə 8 yox, 10 nəfər oldular

- Nəinki medalların hamısının sahibi var, hətta “Birincilərin birincisi” olan olimpiadaçılar bal eyniliyi səbəbindən bu il sayca daha çox oldu, 8 yox, 10 nəfər. Bundan sonra hamı

edən şagirdlər arasında bəli eyni olanlara rast gəldik. Həmişə bu nominasiya üzrə yuxarı yaş qrupundan olan şagirdləri seçmişik. Seçim üstünlüyünü onlara verməyimizin də səbəbi var. Hesab edirik ki, həmin yaş qrupunda suallar daha çətin, proqram daha ağırdır. Üstəlik, onların məzun olacağılarını nəzərə alırıq. Ancaq onu da qəbul edirik ki, şagird yarışda maksimum bal yığıbsa, bu mükafata layiq görülməsi daha məqsəduyğundur. Ona görə də təşkilat komitəsi ilə müzakirə edərək “Birincilərin birincisi”nin 8 deyil, 10 nəfər olmasına qərar verdik.

Hər il belə olacağı deyə bilərik. Ancaq bunu nəzərə almaq və Qaydalarda dəyişiklik etmək istəyirik. Növbəti illərdə eyni bal toplayanlardan

Dünya üzrə 100 layihədən biri

Oruc MUSTAFAYEV

Son illər məktəblilərimizin yerli və bir sıra beynəlxalq layihə olimpiadalarında uğurlu çıxışları ənənəyə çevrilib. Bu dəfə də onların növbəti uğur sorağını aldıq. Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin XI sinif şagirdi Zəhra Qasımzadə, S.C.Pişəvəri adına Respublika Humanitar Fənlər Gimnaziyasının XI sinif şagirdi Züleyxa Kişiyeva, Türkiyənin Orta Doğu Texnik və Səbançı universitetlərinin birinci kurs tələbələri Nofəl Qədimli və Ülvi Musayevin birgə inkişaf etdirdikləri Click_Energy adlı (klavişlərdən enerji alan klaviatura) layihəsi dünyanın ən böyük olimpiadalarından olan GENIUS Olimpiadasının biznes kateqoriyası üzrə finala vəsiqə qazanaraq, hər biri 20000 dollar dəyərində mükafata (universitetdə təhsil təqaüdü) layiq görüldü.

Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin bulki məzunu Zəhra Qasımzadə “Azərbaycan müəllimi”nə layihə və beynəlxalq olimpiada barədə məlumat verdi:

- VIII sinifdən bir neçə layihə üzərində işləmişəm. Xüsusən beynəlxalq tədbirlərdə və müsabiqələrdə

iştirak etmişəm. 2018-ci ilin sonlarında dostlarım ilə birgə layihələr haqqında müzakirə apararkən internetdən araşdırma etdik və gördük ki, belə bir innovativliyi hələ heç kəs etməyib. Düşündük ki, niyə də yox? Əvvəlki təcrübələrimizə əsaslanaraq fikrimizi Züleyxa və Nofəl ilə birgə layihələşdirdik və bir neçə yerə müraciət etməyə başladım. Qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi Sahibkarlığın İnkişafı Fondu bizə inkubasiya dəstəyi göstərdi. Ölkə üzrə bəzi uğurlar qazandıqdan sonra qlobal proqramlar və müsabiqələri araşdırdım, tapdım və müraciət etdim. Pozitiv rəylər aldım və çoxlu nailiyyətlər, uğurlar, təcrübələr qazandıq. Layihəmizi prototip mərhələsində bacardığımız qədər təkmilləşdirməklə investisiya qazanıb tam satışını həyata keçirmək istəyirik.

Zəhra Qasımzadənin sözlərinə görə, “Click Energy” layihəsinin əsas məqsədi alternativ enerji ilə özünü təmin edə bilən texnologiyaları bazaraya çıxartmaqdır. Hazırda insanların ekoloji baxımdan təmiz, asan əldə edilən, həmçinin rahat istifadə oluna bilən texnologiyalara ehtiyacı

- Ümumiyyətlə, olimpiadada məsələlərə fərqli yanaşması, qeyri-adi həll üsulu ilə fərqlənən şagirdlər qiymətləndirilir. Hətta yazı işləri qiymətləndirilərkən, xüsusən dəqiq fənlərdə, buna fikir verilir. Məsələn, şagird təqdim olunan məsələ üzrə münisiflər heyəti bir neçə həll yolu göstərir. Ancaq bəziləri elə həll yolu seçir ki, münisiflər heyəti çox rahatlıqla şagirdin seçdiyi variantın onların göstərdiyi həmin 3 həll yolundan daha asan, daha rahat, daha yaxşı olduğunu deyə bilər. Məsələlərə qeyri-adi yanaşması olan, fərqli həll üsulu seçən şagirdlərin yazı işlərini sadəcə qiymətləndirmirik, həm də qoruyub saxlarıq. Gələcəkdə həmin işlərdən ibarət vəsaitin hazırlanması planlaşdırılır.

var. “Click Energy” layihəsi simsiz texnologiya üzərində qurulmuş və özü-özünü enerji ilə təmin edə bilən məhsul təklif edir. Belə ki, müştərilər sadəcə klavişlərə basmaqla lazımı enerjiyi əldə edə bilərlər və batareyanı dəyişməyə ehtiyac qalmayacaq. Bundan əlavə, layihə üzrə təklif edilən məhsullar kifayət qədər rahat, kompaktdır.

GENIUS Olimpiadası ətraf mühit məsələlərinə dair global bir anlayış və təməl elm, sənət, yaradıcı yazı, mühəndislik, dizayn və biznes inkişafı ilə davamlılığa nail olmağı təşviq edir. GENIUS olimpiadası orta məktəb şagirdləri üçün vətəndaşlar, liderlər, elm adamları, rəssamlar, yazıçılar, mühəndislər və gələcəyin siyasət aparıcıları olmaq məqsədilə kömək edəcək bilik və bacarıqları aşılamaq üçün çətinliklər və fürsətlər təqdim edir.

GENIUS Olimpiadası “TERRA

Science and Education” və “Rochester Institute of Technology” təşkilatları tərəfindən hər il keçirilir. Şagirdlərimiz eyniadlı layihə ilə bundan öncə #upNEXT_Startup_Competition adlı yarışmasında da 3000 dollar hədəmndə mükafat qazandı. Bundan başqa, #Elevate the Future_Cloud9 adlı sahibkarlıq və dünyanın ən böyük yaşlı biznes ideyaları yarışmasında (ClimateLaunchpad Azerbaijan) finala vəsiqə əldə ediblər.

Genç ixtiraçıların “Click Energy” layihəsi 2019-cu ildə dünya üzrə ən yaxşı 100 layihədən biri olub. Layihə bir sıra ölkələrdə keçirilən beynəlxalq müsabiqələrdə yüksək yerlərə qalib gəlib.

Qeyd edək ki, akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin bulki məzunu olan Zəhra Qasımzadə artıq Türkiyənin Özyeğin Universitetinin biznes idarəetmə ixtisasına (ingilis sektoru) 85 faiz təqaüd qazanıb.